

Za tajemnými lukami a hrozny do Hovorán

GPS souřadnice: 48.9550289, 16.9919069

Praktické informace

Délka trasy: 6 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí po rovině po památkách obce a také krásnou přírodou. Hádanky jsou určeny pro děti od 5 let. Výlet je možné jet s terénním kočárkem a na kole, na trase je jen jeden kopeček. Pejsky vzít můžete také, v obci ale musejí být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 250 kilometrů zvládnete asi za 3 hodiny. Jedete po D1 do Brna. Sjedete směr Židlochovice → Klobouky u Brna a drandíte až do Hovorán.

Parkování: zdarma u Muzea Hovorany.

Muzeum Hovorany je otevřeno je od května do října každou první neděli v měsíci od 15,00 do 17,00 nebo kdykoli po dohodě s *panem Pavlem Valčíkem na telefonu 607 242 124, případně s paní Blankou Kučerovou, telefonní číslo 608 078 131.*

WC: Při návštěvě muzea.

Možnost občerstvení: Restaurace Fontána, Hovoranský hostinec.

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Tovačov, Cimburk, Kyjov, Valtice, Moravská Amazonie, Vlčov, Tvrdonice, Lužice, Šardice atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali kamarádi Martin a Kryštof z Tvrdonic.

Postřehy dětí:

Martin (9 let): „Mně se líbilo, jak se vlní pole a vyprávění.“

Kryštof (10 let): „Výlet to byl hezký, nebyl do kopce a všechno jsme vyluštili.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do krásného města na Slovácku, které leží kousek od Kyjova. Ano, do Hovorán.

Když sem přijedete, jako první vás pravděpodobně zaujmou nekonečné řady vinic, které se táhnou po okolních kopcích. Není to náhoda, právě víno a vinařství k tomuto místu patří už stovky let. Málokdo však ví, že o první rostliny se tady starali osadníci, kteří přišli před stovkami let z Balkánu. Proč tomu tak bylo? Pojdte s námi na výlet a dozvíte se. A nejen to. Povíme si také něco o kapličkách, vlze nebo třeba katránu tatarském. K tomu všemu budeme luštit tajenku.

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s Mikroregionem Malebné Slovácko, a je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci,

na dnešním výletě nebudete plnit úkoly jen vy, ale máme připraveny i záludné otázky a úkoly pro vaše rodiče a prarodiče. To se pobavíte! :)

Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte písmenka do tajenky a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Hovorany jsou malebná obec na jižní Moravě, která leží v srdci moravského Slovácka. Nabízejí neuvěřitelnou směs tradic, historie a krásné přírody. Při příjezdu vás vítají nekonečné řady vinic, které se táhnou po okolních kopcích. Půjdeme se na ně podívat hned v první části výletu, takže o božský pohled na moravské Toskánsko nepřijdete.

Naše putování začíná u **Muzea Hovorany**. Tady jsme také zaparkovali. Snadno. Byť jsme v centru obce, míst k zapomenutí auta je tady mnoho.

Muzeum sídlí v krásném malovaném domku hned vedle obecního úřadu.

Vidíte kamennou dívku nad vchodem? Zatvařte se vážně jako ona a zkuste vyjmenovat všechny druhy květin, které poznáte na malbách kolem dveří. I srdce tam najdete!

Kolik hroznů vína napočítáte v okolí dveří?

Najděte u kamenné dívky letopočet.

1. Opište třetí číslici z letopočtu.

Pokud muzeum navštívíte, můžete zde vidět věci, které vám ukážou, jak se v této vesnici žilo před mnoha a mnoha lety. Muzeum je takový stroj času, co vás dopraví do doby vašich praprababiček a prapradědečků. Naleznete zde historické vybavení tehdejších domácností, staré zemědělské nástroje a také věci související s vinařstvím, které k Hovoránům neodmyslitelně patří.

Dozvíte se i o hornické minulosti obce a obdivovat můžete roubenou studnu z poloviny 13. století. Je pravá, žádná napodobenina! Jak je možné, že se nerozpadla, neztrouchnivěla? „Zakonzervovala“ ji půda, kterou na ni čas navršil. Jen díky tomu ji archeologové mohli najít a vykopat. V muzeu ji pak znovu sestavili přesně tak, jak vypadala před stovkami let.

Na dvoře muzea najdete ve stájích zvířata vyrobená ze slámy. Ano, toto muzeum bývalo dříve stavením, kde se normálně hospodařilo.

Jeho návštěvu si však raději nechte až na čas po skončení výletu. Pokud byste se šli kochat minulostí teď, už by se vám potom nechtělo šlapat. Však se známe! :)

Nezapomeneme se podívat na budovu úřadu a zkusíme vyhledat znak obce. Co si myslíte, že na něm vidíte? Těžká otázka!

Vypadá to trochu jako křeslo, ze kterého „čučí“ uvolněné péro. Nebo jako kytička v květináči.

Ve skutečnosti je na něm na červeném polštáři se čtyřmi štrápci postavená černá ostrev s osmi suky. Jde o ostrev z historického znaku Ronovců a polštář z hodonínského panství pánů z Lipé.

To jsme si moc nepomohli, že? Vysvětlíme!

Ostrev je v podstatě nahrubo opracovaný kmen stromu, kterému byly ponechány zbytky větví zkrácené na pahýlky, takže vypadá jako takový přírodní, ovšem velmi hrubý žebřík. Ronovci mají v erbu zkřížené ostrve, protože **název rodu pochází z německého slova pro ostrev - ronne**. Také odkazuje na jejich původ a užití těchto osekáných kmenů jako žebříků při dobývání hradů.

Jak by vypadal váš erb, kdybyste si ho navrhovali?

V našem by zpíval slavík a pod křídlem by měl kompas a tužku. :)

Opatrně přejdeme hlavní silnici a hledáme obří hrozny! Hledat je tedy moc nemusíme, protože jsou tak velké, že kdyby byly skutečné, zasytily by žáky místní školy. A ještě by mohli pozvat na svačinku kamarády ze Šardic! :)

Už víme, proč tady jsou. Máte na ně někdo chuť? Vy v pevném a rodiče v tekutém skupenství, že?

Počítat jejich kuličky nemusíte, ale k vyplnění dalšího písmenka do tajenky je třeba, abyste našli naučnou tabuli s názvem *Obec Hovorany*.

2. Opište první slovo posledního řádku souvislého textu.

Postavíme se tak, že máme po pravé ruce Sokolovnu a po levé za silnicí stojí muzeum. A my jdeme směrem k Restauraci Fontána.

Cestou zamáváme panu prezidentovi? Vidíte ho? Tento prezident byl ten vůbec první československý. Víte, jak se jmenoval? Zkuste si vzpomenout na celé jeho jméno. Víte, že si to druhé vzal po manželce?

Zkuste si říct svoje jméno s rodným příjmením po mamince i tatínkovi. To je dlouhé jako lokomotiva, že?

Vidíte kousek od Masarykovy busty **strom republiky**? Poznáte druh? Kolik mu je roků? Je tady někdo stejně tak starý? Tak ten má teď povoleno jako první hledat a najít pejsky.

Najde je u nápisu *Restaurace Fontána*.

Poznáte, o jakou rasu se jedná? Klidně by to mohl být bernardýn nebo třeba český horský pes, který chodí na výlety s námi.

U restaurace odbočíme do ulice, které se říká Mlýnská. Kolem nás jsou cihlová stavení a úplně vzadu vyčuhuje zelený domečkový obr. Jak se vám líbí?

Přemýšlíme, proč se ulici říká Mlýnská. Máme takový pocit, že v ní žádné mlýny nebyly, protože tady není potok. Možná se ale mýlíme, protože mlýny mohou pohánět i jiné síly. Kdo má doma mlýnek na mák, maso nebo tak něco? A kdo ho pohání? Ano, většinou nějaká žena. :)

Znáte básničku či písničku o mlýnské kole? Určitě ano. Třeba tuhle... Zpívali a „tančili“ jste ji s maminkou nebo babičkou, když jste byli prťousi:

*Kolo, kolo mlýnský
za čtyři rýnský,*

kolo se nám polámalo,

mnoho škody nadělalo,

udělalo - bác

Jak to bylo dál?

A jak jste na tom s pohádkami, ve kterých se vyskytuje mlýn? Co třeba ta o Elišce a Jindřichovi? Nebo ta, jak si v mouce schová obličej jedna pyšná princezna? Jak se jmenovala?

Po cyklostezce šlapeme k vinicím. Mineme další zelenou budovu (myslivnu) a už nám dochází, proč jsme na začátku výletu viděli ty obří hrozny vína.

Vinařství v Hovoranech má kořeny, které sahají hluboko do středověku. První písemné zmínky o zdejších vinicích se objevují již v 16. století, a to s příchodem nových osadníků z oblasti dnešního Chorvatska a Bosny. Právě tito přistěhovalci s sebou přinesli nové zkušenosti a technologie, které pomohly Hovorany proměnit v jednu z nejvýznamnějších vinařských obcí v regionu. Dnes je vinnou révou osázeno přes 200 ha převážně jižních svahů území obce. Právě se na nich nacházíme. Víte, kolik fotbalových hřišť by se vešlo na 200 hektarů?

Tipněte si: 3... 2... 1... Ted!

Kdo se trefil? Fíííha, na plochu 200 hektarů by se vešlo přibližně 280 fotbalových hřišť určených pro mezinárodní zápasy. Tento počet vychází z faktu, že jeden hektar má rozlohu 10 000 metrů čtverečních. Celková plocha 200 hektarů tedy odpovídá 2 000 000 metrů čtverečních.

Kdo byl nejbliž, nemusí dělat dřep. Zbytek udělá dřepy tři a u toho zanotuje: „Vínečko, bíléééé.“

Zastavíme se u křížku. Kolik vidíte andílků?

Přečtěte si text a zkuste vymyslet, kdy tedy byla Československá republika založena. Zvládnou to malí školáci? Nebo bude muset pomoci maminka?

Chvilíčku funíme do kopečka. Než dojdeme ke kapličce, můžeme si vyprávět o místních sklípčích.

Najdete je ve třech částech Hovorán. Sklepní ulička Na Benátkách se nachází u rybníka a fotbalového hřiště. Kromě degustace vína nabízí také možnost ubytování a posezení u vody s grilováním.

Další řada sklepů se nachází v Hornické ulici na trase Mutěnické vinné stezky v místě zvaném Hluboká cesta. Přivítají vás tu sklípky, jejichž vznik se datuje do poloviny 20. století.

Přicházíme ke krásné kapličce. Srdíček je zde hned několik. Najdete je?

Jestlipak víte, proč se tyto kapličky v minulosti stavěly? Zkuste si tipnout!

Úlohou kaplí bylo chránit poutníky. Ať už přicházeli zdaleka nebo sem jen zabrouzdali například cestou z pole domů. Lidé dříve věřili, že krajina mimo vesnici může být nebezpečná. Že v ní můžou potkat zbloudilé duše, které nemívají právě dobré úmysly. Proto na křižovatkách cest, na okrajích polí nebo u nebezpečných úseků stavěli tyto kapličky. Uvnitř výklenku bývaly soška nebo obraz svatého, který měl nad daným místem držet ochrannou ruku.

Další důležitou funkcí bylo poděkování nebo připomínka nějaké události. Často se stávalo, že bohatý sedlák nebo celá rodina nechali kapličku postavit jako poděkování za to, že se jim vyhnula nemoc či že přežili těžkou nehodu. Nebo jako prosbu o dobrou úrodu na okolních polích.

Hovoranskou kapličku stráží svatý Florián. A také další naučná tabule – *Vinařská obec Hovorany*.

Najděte na ní znak *Sboru dobrovolných hasičů*. Co vidíte na tomto znaku? Je tam nějaké pracovní náčiní? K čemu se používá?

3. Jakou barvu mají lístečky?

Stále pokračujeme vzhůru. Zastavíme se až u rozcestníku. Vinice jsou nyní všude, kam oko dohlédne.

Pokud jde o odrůdy, díky výborným půdním podmínkám se zde daří především bílým vínům. K nejpěstovanějším patří Müller Thürgau, Veltlínské zelené a Ryzlink vlašský, ale obec je známá také svými červenými víny, jako jsou Frankovka nebo Svatovavřínecké. Názvy jsou to náramně pěkné, ovšem nadměrné požívání alkoholu ani omylem. Jižnější Moraváci však mají víno v krvi snad už od kolébky! Pokud jste však odjinud, dávejte si pozor.

Vinaři jsou sdruženi v místním spolku s názvem *Spolek Hovoranských vinařů*. Každoročně pořádají velmi oblíbené akce pro veřejnost. Nejznámější je *Den otevřených sklepů*, který se koná v červenci a přitahuje stovky návštěvníků. Nesmíme ale zapomenout ani na tradiční výstavu vín, která probíhá na jaře. Tyto akce bychom spíše doporučili dospělým! :) Děti nechte doma, nemuseli byste je po košťování – byť sebelepším – dopravit domů v plném počtu.

Nalevo míváme vodárnu. Jakou má barvu? Zelená je tady hodně populární! :)

Rádi bychom se vás zeptali, zda znáte nějakou pohádku, ve které se pije víno. Jenže to je skoro každá! Co král či královna – to číše vína na stole.

Tak se raději zeptáme dospěláků, zda znají nějakou lidovou píseň o víně. A rovnou by vám ji, děti, mohli i zazpívat. Ať stále úkoly neplníte jen vy. Však už si dnes jeden popěvek notovali při dřepování.

*Vínečko bílé,
jsi od mé milé,
budu ťa pít,
co budu žít,
vínečko bílé.*

*Vínečko rudé,
jsi od tej druhěj,*

*budu ťa pít,
co budu žít,
vínečko rudé.*

Když se podíváte na hovoranské vinice z výšky, uvidíte, že nejsou uspořádány jen tak náhodně. Jsou rozděleny do částí s krásnými názvy jako *Díly za vinohrady* nebo *Staré hory*. Na každé z těchto takzvaných tratí je jiný druh půdy – někde je více písku, jinde více jílu. Ovlivňuje to, jestli z hroznů vznikne víno lehké a voňavé nebo silné a těžké. Právě znalost půdy je to, co dělá hovoranské vinaře skutečnými mistry svého oboru.

Máme za sebou čtvrtinu výletu a dostáváme se k rozcestí *Nad Hovoranskými loukami*.

Najděte žluté cedule cyklostezek. Vykoukejte z nich lokaci, ke které je to odsud 6 km.

4. Napište název této obce.

Na křižovatce odbočíme doleva. Dnešní trasa má tvar čtverce, takže nyní „kreslíme“ jeho druhou stranu.

Namalujte prstíkem do vzduchu tvar čtverce. A teď trojúhelníku. A nyní levou rukou trojúhelník a pravou čtverec. V jednu chvíli. Kdo to dokáže? :)

Až „dorýsujete“, jukněte doprava. Uvidíte přírodní poklad. **Hovoranské louky** totiž patří k nejvýznamnějším přírodním rezervacím na Moravě. Rozkládají se na ploše necelých jedenácti hektarů asi kilometr a půl severně od Hovorán a jsou součástí evropské soustavy *Natura 2000*.

A my už víme, kolik je 11 hektarů, že? Kolik fotbalových hřišť se na ně vejde?

Rostou zde panonské sprašové stepní trávníky. Je to možné jen díky tomu, že je zde půda tvořena spraší, což je velmi jemný navátý prach z dob ledových. Na tomto podkladu rostou rostliny, které jinde v České republice skoro nevidíte. Nejslavnější je katrán tatarský, kterému se přezdívá stepní běžec. Je to rostlina, která po dozrání semen uschne, vytvoří velkou kouli a vítr ji pak honí po pláních.

Katrán je úchvatný v kteroukoli roční dobu, nejvíc však asi upoutá na jaře, kdy se doslova rozsvítí bělostnými květy. Vypadá jako zářivá koule. Na podzim zase katrány předvádějí, proč se jim říká „stepní běžci“. Po odkvetu se totiž jejich nadzemní část odlomí spletenec větví a stvolů je unášen větrem. Kutálí jako „uřatá hlava Tatara“ (právě takhle ji viděl básník Jan Skácel) a za běhu stepí rozsévá semena.

Kromě katránů zde můžete v květnu a červnu vidět nádherně kvetoucí hadinec nachový nebo srpici karbincolistou, pro kterou jsou Hovoranské louky vůbec nejdůležitějším místem v celé naší zemi mimo Bílé Karpaty.

Mineme další křížek a míříme k tabulce **PŘÍRODNÍ PAMÁTKA**.

5. Které zvíře na ceduli vidíte?

Kolik mu napočítáte drápků? A jakou mají barvu? Ha! To je, co? Myslíte, že toto zvíře po zdejších loukách pobíhá? Nyní ne, ale v pravěkých dobách tomu tak klidně mohlo být.

Pokud se na lučiny vydáte s dalekohledem, s trochou štěstí uvidíte vzácné ptáky: strnada lučního, bramborníčka černohlavého nebo pestrobarevnou vluh pestrou, která si hloubí hnízda přímo v hliněných březích.

Slyšeli jste někdy o vlze? Nemá nic společného s mlhou, ani se slovenskou lyžařkou Petrou Vlhovou! :)

Tento pták je velký přibližně jako kos, ale má mnohem štíhlejší a elegantnější postavu s dlouhými špičatými křídly. Jeho peří je neuvěřitelnou kombinací barev: hrdlo září jasně žlutou barvou a je lemováno černým proužkem, břicho a spodní část těla mají tyrkysově modrý až zelenkavý odstín. Přes oči se jí táhne nápadný černý pruh, který vypadá jako maska, a dospělí jedinci mají navíc jasně červené oči. Hlavní složkou její potravy jsou včely, vosy, sršni a čmeláci. Má vyvinutou fascinující techniku, jak se vyhnout bodnutí. Uloveným hmyzem nejprve několikrát udeří o větev, aby ho omráčila a úderem z něj vytlačila jed se žihadlem. Potom ho už bez rizika bezpečně slupne. Na rozdíl od většiny ptáků si vluhy nestavějí hnízda na stromech. Raději si vyhrabávají hluboké nory v hlinitých nebo písčitéch stěnách. Třeba ve vysokých březích potoků... Tyto chodby mohou být dlouhé až dva metry. Na jejich konci je hnízdní komůrka. V lokalitách, jako jsou Hovorany, se náramně rády zabydlují v zářezích cest, ve starých pískovných nebo v terénní zlomech mezi vinicemi.

Vidíte někde vlhu? Pokračujeme stále rovně až k dalšímu rozcestníku. Aby zdejší ptáci na naši návštěvu nikdy nezapomněli, zkusíme jim zazpívat. Třeba je přilákáme...

Kdepak, ty ptáčku, hnízdo máš,

skrýš a zázemí?

Vždyť ještě léčky málo znáš,

málo, zdá se mi.

Hej, břízo bílá, skloň se níž.

Dej ptáčku náruč svou a skrýš.

Já pak můžu jít a v duši klid

můžu pak mít.

Ze které filmové pohádky je tato písnička? Jak se jmenovala dívka, do které se princ zamiloval?

Ale zpátky ke zdejším vzácným loukám. Lidé se o ně musí neustále starat, aby nezarostly křovím a náletovými stromy, jako je akát. Akát je totiž neřád!

Proto se louky pravidelně kosí, a to velmi opatrně. A vždycky až poté, co vzácné květiny vysemení. Pasou se zde ovce a kozy, což není jen proto, že jim vzácná květena náramně šmakuje. Kopytky půdu „okopávají“, bobky hnojí a ožďibováním zabraňují přerůstání všeho, co přerůstát nemá... Jejich činění drží louky v dobré kondici pro všechny drobné živočichy a rostliny, co zde žijí.

Z této stezky je také nádherný pohled do kraje. Říká se mu **moravské Toskánsko**. Proč? Protože nádhernou toskánskou krajinu v Itálii skutečně připomíná. Fotografie to sem táhne jako včely na med. Díky tomu, že zde nejsou téměř žádné lesy, ale pouze nekonečná pole a vinice na vlnitých kopcích, vzniká při správném světle neuvěřitelná optická iluze. Když se na pole díváte ráno nebo vpoledne, kdy je slunce nízko, stíny zvýrazňují každou terénní vlnu a pole vypadají jako ztuhlé vlny na moři. Na jaře zářivě zelené, v létě zlatavé a na podzim hnědé a šedé po orbě. Tento fenomén přitahuje turisty z celého světa. Snaží se zachytit osamělé kapličky nebo stromky uprostřed těch magických vln...

Ale nejde o jediný důvod... Jak to jen říct? Zdejší scenérie, to je prostě báseň, poezie.

Zkuste vyfotit krásnou fotku a dát si ji pak jako tapetu nebo spořič obrazovky. Pište si, že tak na Hovorany a tento výlet nikdy nezapomenete!

Přicházíme k rozcestníku *Nad starými horami*. Modré značky ukazují různými směry. My hledáme místo, u kterého je obrázek autobusu. Máme na mysli obec, která je v horní části a jmenuje se stejně jako jedna pražská čtvrť.

6. Jak se obec jmenuje?

My ovšem míříme z kopce zpátky do Hovorán. Ano, právě „rýsujeme“ třetí stranu čtverečku. :)

Vidíte budky u vinic? K čemu si myslíte, že slouží?

Tyto stavbičky se jmenují budy a slouží jako zázemí pro vinaře. Protože práce na vinicích trvají od časného jara do pozdního podzimu a vždy od slunka do slunka (někdy i v noci), vinaři potřebují místo na schování – sebe i nářadí. Tahat pokaždé domů motyky, nůžky na stříhání révy nebo postřikovače, to by se natahali! A jistojistě přetáhli. Některé budy mají i podzemní část, tedy sklípek. Slouží k tomu, aby tam víno a mošt zůstaly v chladu i během horkého léta. V minulosti, kdy nebyla auta a jiná doprava pomalá, se v těchto budadách někdy i přespávalo. Zejména v období sklizně neboli vinobraní. Která z búd se vám nejvíce líbí? Ve které byste chtěli přespat?

Stále scházíme. Nikoli tělesně, ale z kopce. Krajina je fakt jako z pohádky. Člověk by nevěřil, že se tady někdy těžilo uhlí. Ale těžilo.

Těžba uhlí v Hovoranech byla svého času pro obec důležitá. A to moc. Nekopalo se tu černé uhlí, ale takzvaný lignit, což je

nejmladší a nejměkčí druh hnědého uhlí.

První šachty byly zřízeny už v roce 1845. Kutání probíhalo těžce a pracně – ručně.

Po první světové válce se těžilo v dole Všemoc Boží. Za protektorátu byla otevřena šachta Rosa. V roce 1945 byl důl znárodněn a těžba se začala zvyšovat. Také zaměstnanců přibývalo. Starý důl byl v roce 1964 uzavřen a těžba se rozběhla v novém moderně zařízeném dole s použitím nejmodernější techniky. Což se odráželo i na množství vytěženého uhlí a větší zaměstnanosti obyvatel. Jenže i na úbytku zásob hnědého zláta. Uhlí ubývalo a ubývalo... Až byl v roce 1984 provoz dolu Obránců míru ukončen. Mír měl smůlu a jeho obránci také.

Obzvláště důležitou roli sehrály šachty za války. Mladí, co v nich pracovali, nemuseli jít těžce dít do Německa. Říkalo se tomu totální nasazení. A velmi často při něm šlo o krk. To je ale na jiné povídání...

Kromě toho asi rok hovoranstí horníci tajně razili štolu s deseti komorami. Vybavili je pryčnami a vystlali slámou. Pro případ, že by se hornické rodiny a ostatní občané potřebovali ukrýt. K čemuž došlo při přechodu válečné fronty před osvobozením. Přes obec se valili nejdříve prchající Němci a po nich vítězící Rudá armáda. Pod zemí o tom 200 občanů prakticky nevědělo. Vyšli ven až 16. dubna, kdy už byly Hovorany osvobozeny. Úkryt se nacházel v dolovém poli, které neslo název Manfred. Toto místo bylo k vybudování tajné štoly vybráno záměrně, protože přímo sousedilo s takzvanými humny, tedy zahradami řadových domků v obci Hovorany.

O těžbě lignitu a také o tragédii, která se zde stala, se více dozvíte na výletě, který vede vedlejší obcí – Šardicemi.

Další písmenko do tajenky na nás čeká u vinařského zastavení číslo 18. Pojednává o odrůdě vína, které se jmenuje Rulandské šedé. Na sloupku jsou zjednodušeně zobrazeny hrozny vína. Jako by byly složeny z kulatých dírek...Podívejte se na ten, co je nejvyšší.

7. Kolik kuliček hroznů napočítáte?

Modrá značka nás posílá do údolí k dalšímu krásnému domečku.

Ornamenty jsou zde mimořádně zdařilé. Srdíčka nevidíme, ale když se podíváte na květiny vedle dveří, možná rozpoznáte obličej. Nahoře jsou zase čtyři rybičky. Copak by nám asi řekly, kdyby mohly mluvit? Napadá vás něco?

S modrou turistickou značkou se rozloučíme zvoláním: „Modrá značko, odved' pijany do sklípků, my jdeme za Rochem!“

A vyrazíme po asfaltce do obce ke kapliče.

Když se budete dívat nalevo, možná uvidíte i slona!

A u toho můžete přemýšlet, jak vzniklo jméno obce.

Napadlo vás – stejně jako nás –, že tady lidé rádi mluví? Tak to je špatně! :)

Jan z Lipé vesnici roku 1625 pojmenoval na počest narození svého vnuka Čeňka Hovory z Lipé. (Jméno Hovora bylo u rodu z Lipé časté. O tom, zda byli jeho nositelé hovorní, se však listiny nezmiňují.) Takhle jednoduché to bylo.

Stáčíme se zpátky k obci a konečně máme čas říci si něco málo o její nesmírně zajímavé historii.

Je to neuvěřitelný příběh, který se v Hovoranech odehrál před více než 500 lety a z této obce dělá jedno z nejzajímavějších míst na celé jižní Moravě.

Představte si, že v 16. století byla zdejší oblast takřka neobydlená. Proto se tehdejší majitelé panství rozhodli, že sem pozvou nové lidi. A právě v tomto okamžiku začíná to velké dobrodružství! Noví obyvatelé totiž nepřišli ze sousední vesnice, ale z daleké oblasti, která se nacházela na hranicích dnešního Chorvatska a Bosny. Říkalo se jim Charvátí a byli to uprchlíci. Opustili své domovy, protože do jejich původní vlasti vpadli vojáci tehdejší osmanské říše. Což znamenalo, že tam pro ně život nebyl příliš bezpečný. Museli zdolat náročnou a dlouhou cestu od moře až sem. Neměli auta ani vlaky, takže šli pravděpodobně pěšky, v lepším případě jeli koňskými povozy. Přes půlku Evropy! Když konečně dorazili na jižní Moravu, kníže jim tu nabídl půdu, osvobození od daní na několik let a možnost postavit si nové domy. Kdo by tu nezůstal! Novodobí obyvatelé Hovorany s sebou přinesli úplně jinou kulturu, jiné zvyky, dokonce i jiný jazyk. Mluvili chorvatsky a vydrželo jim to po mnoho generací. Jejich kořeny Hovorany prorůstají dodnes. Poznáte to třeba podle příjmení mnoha

rodin, která znějí jinak než ta typicky česká. Tito přistěhovalci byli velmi pracovití. A byli to právě oni, kdo zde pomohl ukotvit tradici vinařství, kterou si přinesli z jihu. Byli zvyklí na teplé počasí a kopcovitou krajinu, takže se jim zdejší vlnité kopce hned zalíbily a začali na nich sázet první vinice.

Fascinující je, že se tito lidé postupem času úplně sžili s místními obyvateli, ale v jejich povaze a zvycích stále zůstalo něco z proslulé jižanské energie, „slunečnějšího“ temperamentu. Ještě dlouho se v Hovoranech udržovalo specifické nářečí a určité druhy písní, které připomínaly jejich daleký domov.

Míjíme barevné domečky a také kamenné obložení domu, které v sobě skrývá kytičku.

Kytičky jsou samozřejmě také na krásně zdobené kapličky zasvěcené Rochovi.

Kdo by se chtěl jmenovat Roch? Ne, hroch, Honzíku, Roch!

A jaké je dívčí jméno od Rocha? Možná Roška...

Svatý Roch žil ve 14. století. Po smrti rodičů se rozhodl rozdat veškerý svůj majetek chudým. Poté se vydal jako prostý poutník do Říma, což byla v té době velmi dlouhá a nebezpečná cesta. Během své pouti došel do míst, kde řádila epidemie moru, která tehdy sužovala celou Evropu. Místo aby utekl do bezpečí, začal se o nemocné obětavě starat. Nakonec se morem nakazil... Uchýlil se tedy do ústraní v lese, aby neohrožoval ostatní. Podle legendy, která se stala základem jeho zobrazování v umění, mu tam pes místního šlechtice nosil jídlo a olizoval mu rány, čímž mu zachránil život.

Před kapličkou stojí křížek. Podívejte se na něj zezadu.

8. Opište první slovo nápisu.

Přejdeme opatrně hlavní a zamíříme do ulice, kde stojí malý dřevěný větrný mlýn. Ulice se jmenuje Zmola a je v ní jeden krásnější domeček než druhý.

Najdete cihlový domek s malými zelenými domečky a kolem?

Vidíte domeček s malbami nad okenními oblouky?

Kdo první objeví dva hrozny vyryté do omítky?

A kdo najde jako první historický lis?

Stojí u domu čp. 135 a je zajímavý tím, že jde o jeden z nejstarších a největších dochovaných lisů v obci.

Najdete na něm letopočet? Je to dost těžké!

9. Opište třetí číslovku z letopočtu.

Kousek za ním je další zdobný domeček. Přečtete nápis nad vchodem? Tady by se to popíjelo! :) (Samozřejmě až od 18 let!)

Sejdeme k hlavní cestě a ta nás za pár minut odvede na start výletu.

Copak to na nás kouká z tajeňky? Zvláštní slovo, že? Nebojte, máte ho dobře. I když možná ne úplně, protože správnější by bylo v množném čísle... To už je ale detail.

Jde o název lokality, která se nachází severovýchodně od obce Hovorany v oblasti kolem Hovoranských luk. Ačkoli vám může její název znít jako tajemné označení místní tradice nebo pokrmu, v posledních letech se stala velmi významnou především pro archeology. Při záchranných výzkumech v letech 2021 a 2022 zde byly objeveny pozůstatky osídlení starého více než 7 000 let.

Ve starých pověstech se také vypráví, že zde kdysi dávno měli klášter jezuité. Pochopitelně k němu patřily i vinohrady a pole. V klášteře prý bylo uschováno velké množství zlata a stříbra a v klášterních sklepech mnoho beček dobrého vína. A také poklad. Ani po letech se ho však místním nepodařilo vykopat. Staří lidé vyprávějí, že až bude v Hovoranech velké sucho a nebude ani kapičky vody, otevře se v Jezovítkách chodba do podzemí a z ní se vysypou zlato a stříbro. Také se vypráví, že až se prý v Hovoranech neurodí vinné hrozny, otevrou se Jezovítka, praskne největší bečka a víno poklad

vyplaví. Zatím je však v Hovoranech vína dost. A snad tomu tak bude i nadále! :)

Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. My moc děkujeme mikroregionu Malebné Slovácko za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

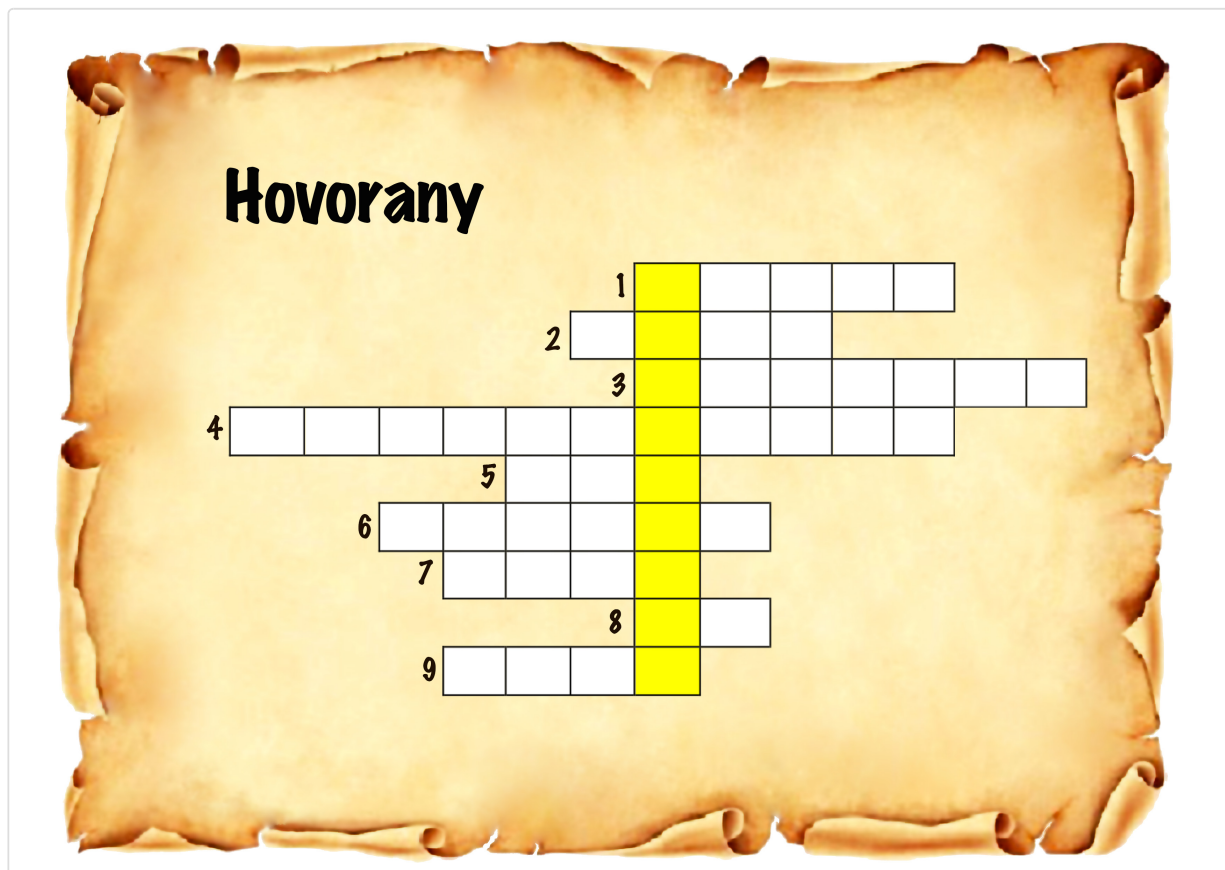
Památka navíc:

Pokud budete vyjíždět z obce směrem na Šardice, pojedete kolem krásného kostela svatého Jana Křtitele. Tato stavba není jen náboženským centrem, ale skutečným archivem paměti. Kostel byl postaven v roce 1725 na místě starší sakrální stavby, která již nevyhovovala rostoucímu počtu obyvatel. Barokní styl, ve kterém je vystavěn, poznáte podle jeho zdobnosti a měkkých linií. Zajímavou technickou zajímavostí je věž kostela, ve které jsou zavěšeny zvony, co přečkaly i těžké časy světových válek, kdy se zvony často rekvírovaly na výrobu děl. Každý ze zvonů má svůj vlastní hlas a jméno a jejich vyzvánění se nad Hovorany nese jako pozdrav do sousedních vesnic. Třeba vám zazvoní na rozloučenou, a popřejí tak hezký návrat domů!

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.pamatky.cz, <https://www.obec-hovorany.cz>, www.pohadkozem.cz atd.

Otázky k tajence

1. **Opište třetí číslici z letopočtu.**
2. **Opište první slovo posledního řádku.**
3. **Jakou barvu mají lístečky?**
4. **Napište název této obce.**
5. **Jaké zvíře na ceduli vidíte?**
6. **Jak se jmenuje obec?**
7. **Kolik kuliček hroznů napočítáte?**
8. **Opište první slovo nápisu.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku pošlete na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.